א] אמין שבאצבע *בדם שיהא *בדם שיעור טבילה מעיקרא וטבל ולא מספג, *ואיצטריך למכתב ג] בדם: דאי כתב רחמנא וטבל הוה אמינא אע"ג דליכא שיעור טבילה מעיקרא כתב רחמנא בדם ואי כתב רחמנא בדם ה"א אפי' מספג כתב רחמנא וטבל, מזבח קטרת ג]הסמים למה לי? שאם לא נתחנך המזבח בקטורת הסמים לא היה מזה, תניא כוותיה דרב פפא ועשה כאשר עשה מה ת"ל לפר לרבות פר יום הכפורים לכל ד] מה שאמור בענין דברי *רבי, (א) א"ר ישמעאל ק"ו: ומה במקום שלא ה] הושוה קרבן לקרבן השוה מעשים למעשים, מקום שהשוה קרבן לקרבן אינו דין ששוה מעשה למעשה, ו] אלא מה ת"ל לפר זה פר העלם דבר של צבור, לפר זה פר כהן משיח אמר מר ומה במקום שלא הושוה קרבן לקרבן מאי לא הושוה קרבן לקרבן אילימא פר יוה"כ ושעיר יום הכפורים איכא למיפרך מה להנך שכן נכנס דמם לפניי ולפנים אלא פר העלם דבר של צבור ושעירי עבודת כוכבים, איכא למיפרך ז] מה להנך שכן מכפרין על עבירות מצוה ידועה אלא פר העלם דבר של צבור ושעיר של יום הכפורים והכי קאמר ח] ומה במקום שלא הושוו קרבן לקרבן דהאי פר והאי שעיר ט] הושוו מעשים למעשים למאי דכתב בהו, מקום שהושוה קרבן לקרבן דהאי פר והאי פר, אינו דין

שהושוו

קרא פר יום הכפורים לפר העלם הוא דאיתקש דבדידיה קא משתעי קרא ובפר העלם לא כתיב את בדם וטבילה י] הא אמרן כאשר עשה לפר זה פר כהן משיח אלמא לפר כהן משיח נמי איתקוש ובפר יום הכפורים לא כתיב את ולא כתיב טבילה אלא כתיב בדם דהכי כתיב ולקח מדם הפר יא] באצבעו ואקשינהו להאי ללמד הימנו הילכות ריבוייא של את והילכות בדם וטבילה כדמפרש: [**לכשיר אמין**] תמן תנינן (חולין נה:) היא האם היא טרפחת היא שלפוחית וכל שלפוחית היא ושיא"ה כעין אוחה של דג כדאמרינן במסכת ע"ז בשליפוחה גבי עוברי דגים ואם של בהמה טולה עשויה אצבעועות תשובת מורי: **אם לככשיר אמין שבאצבע.** שאם עלתה לו אם באצבע שקורין ושיא"ה כמו ניטלה האם דאלו טריפות (חולין ד' נד.) לא הויא חלילה דאיתרבי מאת אצבעו את הטפל לאצבעו: **בדם שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרא גרסינן.** משעת קבלה ראשונה למעוטי קבל פחות מכדי (טבילה)(ג) יב] בכלי זה ופחות מכדי (טבילה) בכלי זה ועירבן והכי מפרש לה במנחות (דף ז:) ולקמן בפרק דם חטאת (דף צג:) ויליף מבדם מדקרינן וטבל יג] בדם ולא קרינן בדם משמע בדם שהיה כבר משעה ראשונה: **מספג.** מקנח בדופני הכלי כן שמעתי במנחות: **הכי גרסינן הוה אמינא אף על גב דליכא שיעור טבילה מעיקרא.** אלא שיהא בו עכשיו: **אפילו מספג.** דאשיעורא בעלמא הוא דקפיד קרא: **מזבח קטרת הסמים למה לי.** השתא דדרשת "אשר באהל מועד" על כל האמור כו' "מזבח קטרת הסמים" מאי דרשת ביה יד] דהאי יתירא דהא כתיב "אשר לפני ה'": **שאם לא נתחנך כו'.** אם אירע פר העלם בעוד המזבח חדש שלא הקטירו עליו קטרת מעולם: **תניא כוותיה דרב פפא.** דהיקשא לאת בדם וטבילה אתא טו]: **לכל שאמור בענין.** הכל בכלל טז] את בדם וטבילה: **קל וחומר.** כלומר אין צריך להביא פר יום הכפורים לכאן, דמקל וחומר נפקא שכל דרכי פר יז] העלם בו: **ומה במקום שלא הושוה קרבן לקרבן.** שאין הבהמות ממין אחד ולקמן מפרש מאי היא: **הושוו מעשים למעשים.** מעשה עבודותיהן שוין של זה לשל זה: **מקום שהשוה קרבן לקרבן.** כגון פר יום הכפורים ופר העלם ששניהם מין אחד אינו דין שיהא עבודותיהן שוות לעבודות שהצריך הכתוב לשניהן כגון הזאות שבהיכל ושבמזבח יח] יהו מעשי עבודותיהן שוין לאת, בדם, וטבילה: **אלא מה תלמוד לומר לפר זה פר העלם.** ולקמן פריך מאי קאמר הא קרא בדידיה קאי: **לפר.** כאשר עשה לפר זה פר כהן משיח בא להקישו לזה יט] לפוסלו בחיסור מתנות כדפרישית לעיל דבפר כהן משיח לא נכפלו וצריך ללמוד מזה: **אילימא דפר ושעיר של יום הכפורים.** שלא הושוו הבהמות שזה פר וזה שעיר הושוו מעשים של זה למעשים של זה שכל עבודותיהן שוות מקום שהושוו קרבן לקרבן כגון פר כ] כהן משיח ופר יוה"כ דשניהן מין אחד אינו דין כו': **מה לפר ושעיר של יוה"כ.** דין הוא שיושוו מעשה עבודותיהן שהרי נכנס דם שניהם לפני ולפנים ואין חילוק ביניהם אמור שיושוו פר [א] העלם ופר יום הכפורים בעבודות האמורות בהן שלא הושוו בכניסה לפני ולפנים שזה נכנס וזה לא נכנס: **אלא פר העלם ושעירי עבודת כוכבים.** שהושוו מעשיהם דאמרן לעיל החטאת לרבות שעירי עבודת כוכבים ואף על פי שלא הושוו קרבן לקרבן דהאי פר והאי שעיר: **שכן שניהם מכפרין על עבירות מצוה ידועה.** לפיכך הושוו מעשיהם אבל שיושוו כא] מעשה פר [ב]העלם ומעשה פר יום הכפורים שכן לא הושוו בכפרתן שזה מכפר על עבירת מצוה שאינה ידועה וזה מכפר על ידועה כדאמר בשבועות (דף ב.) על שיש בה ידיעה בתחילה ואין בה ידיעה לבסוף, שכשנטמא ידע שנטמא ונעלמה ממנו טומאתו ונכנס למקדש ושוב לא נודעה לו כניסתו, שעיר הנעשה בפנים על ישראל ופר על כהנים תולה עד שיוודע לו ויביא בעולה ויורד:

הושוו

קרא וקשה לרבינו תם דאמר בשמעתא דאיצטריך לפר זה פר העלם דבר לאגמורי יותרת הכבד ושתי הכליות לשעירי עבודת כוכבים דלא ליהוי דבר הבא מן ההיקש חוזר ומלמד בהיקש ואי כב] איתקש כל הנהו דכתיבי בהאי קרא אהדדי אם כן שעירי כג] עבודת כוכבים גופייהו דדרשינן מהחטאת נילף מפר כהן משיח גופיה דמפורשים בגופיה יותרת הכבד ושתי כליות כד] [ג] וגם תרווייהו שעירי עבודת כוכבים וכהן משיח דכתיבי בהאי קרא מריבויא וכן בפרק איזהו מקומן (לקמן דף מח:) דאיצטריך כאשר יורם למילף יותרת בשעירי עבודת כוכבים שלא תאמר דפר העלם הוי דבר הבא מן ההיקש וכן כמו אמרינן בשמעתין סד"א הני מילי הזאות דכתיבי בגופיה אבל יותרת ושתי הכליות דלא כתיבן בגופיה אימא לא ואי הוקשו לפר כהן משיח הא כתיבי בגופיה כמו בפר יום הכפורים בדם כה] ובטבילה כן פי' רבינו יצחק בר' אברהם ז"ל ומיהו יש ליישב לפירוש הקונטרס דלא דמי דפשטא דקרא ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת מקיש פר ראשון לפר אחרון דהיינו פר יום הכפורים לפר כהן משיח אבל לפר החטאת כו] דמוקמה בפר כהן משיח ובשעירי עבודת כוכבים אין נחשב היקש כלל ומיהו קשה את בדם וטבילה בשעירי עבודת כוכבים [ד] מנין דמפר העלם לא הוי כמאן דכתיב בגופיה כמו ביותרת דבסמוך הניחא לרבי ישמעאל אלא לרבי דדריש לפר זה פר יוה"כ מנא ליה דבשלמא יותרת לא קשיא דנפקא ליה מכאשר יורם כדאיתא בפ' איזהו מקומן (ג"ז שם) דאייתר בפר כהן משיח לגופיה כמאן דכתיב בגופיה דפר העלם אבל בדם וטבילה לא שייך ביה ונראה לר"ת כז] דלא איתקוש כולהו אהדדי אלא כולהו איתקש לפר העלם ופר העלם הוקש לפר כהן משיח ובפר העלם דלא כתיב ביה בדם הא כתיב ביה וטבל אצבעו מן הדם דמשמע שפיר שיהא בו שיעור טבילה מעיקרא כמו בדם והא דנקט בדם לפי שהוא תחילה בפרשה בפר כהן משיח וכי תימא הא איצטריך להא דמסקינן בפ"ק דמנחות (דף ז:) ולקמן בפרק דם חטאת (דף צג:) כח] מן הדם שבענין לא [ה] מוטבל בדם דריש אלא מן והזה מן הדם כט] באצבעו דכתיב בפר כהן משיח בתר וטבל תדע דהא מפרש ל] למעוטי משיריים שבאצבע שלא יזה פעם שניה ומה ענין זה גבי וטבל ואם תאמר ובחטאות החיצונות מנא לן את בדם וטבילה הא אפילו פנימי מפנימי לא יליף אלא בהיקש ובפ"ק דמנחות (דף ז:) משמע דאיתיה בכל חטאות דקאמר דקומץ אינו קדוש לחלאין משום דילפינן מדם כל שכן דאית לן למילף דם מדם ולפי' רבינו תם ניחא דבחטאות החיצונות כתיב מן הדם דהוי כמו בדם וכתיב בהו ולקח דדרשינן שיעור לקיחה כי היכי דדרשינן וטבל שיעור טבילה ואת להכשיר אמין שבאצבע ילפינן מקל וחומר חיצונות מפנימיות ומיהו צריך לדקדק מכל מקום היכי ילפינן קומץ מדם דאפילו דם מדם לא יליף: (תוספת) וקשה דבפר העלם לא כתיב את וא"כ להכשיר אמין מנא ליה בפר יום הכפורים ובמסורת כתב קדמאה לא] את תניינא לא כתב את וכן כתב רבינו סעדיה בקרא דמן הדם לא כתיב את: **לאת** בדם וטבילה. הוה מצי למימר נמי לאהל מועד לכדאמרן לעיל שאם נפחתה תקרה כו' ולקטורת סמים לכדאמר בסמוך שאם לא נתחנך המזבח כו': **תניא** כוותיה דרב פפא כו'. משמע ליה דהא דקתני בברייתא לכל מה שאמור בענין דלאת בדם וטבילה קאמר דאי לא אתיא אלא לעכב לא הוה ליה למימר לכל מה שאמור בענין וליותרת ושתי הכליות ליכא למימר דהא בעבודת דם הוקשו ולשיריים נמי לא קאמר [ו] דרבי נפקא ליה מקרא אחרינא לקמן בפרק איזהו מקומן (דף נב.) ועוד ק"ו דרבי ישמעאל ומה במקום שלא הושוו לא שייך אלא גבי את בדם וטבילה: **ומה** במקום שלא הושוה קרבן לקרבן כו'. ולקמן בפרק איזהו מקומן (גם זה שם) יליף רבי ישמעאל מתן דם ליסוד בפר יום הכפורים מקל וחומר ומה אם מי שאין נכנס דמו לפנים חובה טעון יסוד ההוא ק"ו לא הוה מצי למימר הכא משום את דהאי קולא להכשיר אמין שבאצבע והאי ק"ו דהכא לא מצי למימר התם דלא ילפינן מהאי ק"ו דבר חדש ליתן האמור של זה בזה דהא אינן דחלוקין בכמה דברים ולא ילפינן מהאי דינא אלא דלמאי דכתב בהו צריך שיהא זה כזה דבאותו ענין שיעשה הזאות של זה יעשה הזאות של זה והיינו לאת בדם וטבילה תדע מדלא פליג רבי ישמעאל אלפר זה פר כהן משיח לעכב דלמה לי תיפוק לי מהאי קל וחומר ומה במקום שלא הושוה קרבן לקרבן בפר העלם ושעירי עבודת כוכבים הושוו מעשים למעשים דמעכבי מקום שהושוה קרבן לקרבן לא כל שכן דמעכבי ומיהו יש לדחות דמה להנך שכן הושוו בציבור:

הושוו

כא א מיי' פ"ה מהל' מעשה הקרבנות הל"ט:
כב ב מיי' פ"ה מהל' עבודת יוה"כ הל' כד:

◆

שיטה מקובצת

א] אמין: ג] למכתב וטבל ואיצטריך למכתב בדם: ג] קטרת הסמים: ד] לכל (האמור) [מה שאמור] בענין. היינו תניא כוותיה דרב פפא דלכל האמור בענין משמע לענין דברים שלא נאמרו בהדיא ביה"כ ונאמרו בפר העלם ואי לענין לעכב הא עיקר ההזאות כתיבי בגופיה דיוה"כ אלא ודאי לענין את בדם וטבילה קאמר שלא נאמרו ביוה"כ וא"ת והא לקמן מוכח גבי הא דפריך והא תנא לכל האמורים בענין קאמר דיותרת ושתי הכליות בפר יוה"כ נפקא לן מהך דרשא וא"כ היכי מייתי מינה סייעתא לרב פפא דלענין את בדם וטבילה אימא דאיירי דוקא לענין יותרת ושתי הכליו' שלא נאמרו כלל בפר יוה"כ מיהו י"ל מדקא מהדר ליה רבי ישמעאל ק"ו ומה במקום שלא השוה כו' דאיירי ע"כ לענין את בדם וטבילה כדמוכח לקמן דלא ילפינן מהאי ק"ח דלא חשוה כו' שום דבר חדש רק תקון ההזאות ופירושו מכלל דשמיע ליה מת"ק דהיינו רבי דלכל האמור דקאמר לענין את בדם וטבילה נמי קאמר וא"ת היא גופיה תיקשי מגליה לר' ישמעאל נמי דרבי איירי נמי לענין את בדם וטבילה אימא דדוקא איירי ביותרת ושתי הכליות וי"ל מדקאמר לכל האמור בענין משמע דאתי לכל הדברים שנאמרו בזה יותר מבזה. מהר"פ ז"ל: ה] שלא השוה: ו] עי' בהשמטות בסוף המסכת: ז] מה להנך שכן (מתכפרים) [מכפרים] כו' פ"ה שכן הושוו לדבר זה לענין מצוה ידועה ולכך דין הוא שיושוו בהם מעשים למעשים תאמר בפר העלם ופר יוה"כ שלא הושוו למצוה ידועה שהרי פר העלם על ידוע ובפר יוה"כ על אינו ידוע אבל לא רצה לפרש דמכח חומרא וקולא פריך מה להנך שכן יפה כחו במה שכן מכפרים על הידועה דא"כ התינח לענין בדם וטבילה דלא תילוף מינה דהוו חומרות אבל את (כל) [דבא] להכשיר אמין דהוי קולא כ"ש דאיכא למילף מק"ח: ח] ומה במקום שלא הושוו קרבן לקרבן. מצאתי בס"א כגון פר יוה"כ ושעירי עכו"ם הושוו מעשים המפורשים בשניהם שלא שינה בהם במתנות השוות בשניהם כגון הזאות שבהיכל מקום שהושוו קרבן לקרבן כגון שעיר יוה"כ ושעירי עכו"ם אינו דין שישוו מעשים למעשים וילמוד סתום מן המפורש שעיר יוה"כ משעירי עכו"ם וא"ת ניכא דיו לבא מן הדין להיות כנדון דהא שעיר יוה"כ ...

* ויקרא ד: ו (בפר כהן משיח) וטבל הכהן את אצבעו בדם והזה מן הדם שבע פעמים לפני ה' את פני פרוכת הקודש

[לקמן צג. מנחות ז:]

כ"א ואיצטריך למיכתב וטבל ואיצטריך וכו'

* ויקרא ד: ז - ונתן הכהן מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים לפני ה' אשר באהל מועד ואת כל דם הפר ישפוך אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד

[דף מז:]

[גי' הילקוט ר"ע]

◆

שיטה מקובצת

ז' וכן במזבח הזהב איכא ריבויא דביוה"כ איכא נמי שבע עלטהרו של מזבח ובפר העלם ליכא כי אם בקרנות מ"מ מה שהוצרך בשניהם בזה כמו בזה דהיינו שבע דפרכת וד' דקרנות השוה זה לזה שאלו על הפרכת כו' אלו על קרנות דפנימי ואלו על קרנות דפנימי אלו באצבע [כו'] וא"ת אכתי את בדם וטבילה שאנו דנין עליה והיא גופיה אנו באים ללמוד מק"ח זה בזה לא השוות מעשים דשעיר יוה"כ לפר העלם דהא את בדם וטבילה לא כתיב בשעיר יוה"כ וא"כ היאך בא הוא ללמוד מק"ח זה השוואת [את] בדם טבילה בלמדים (את השוואה) כיון שאינה במלמדים וי"ל דודאי יש במלמדים (את) השוואת את בדם וטבילה דכיון שאנו רואין דלענין מאי דכתיב בהו דהיינו מה שהוצרך בשניהם שהן הזאות שבע ומתן ד' שהושוה זה לזה מעתה נאמר ילמוד סתום מן המפורש לענין את בדם וטבילה וגלי בפר העלם את בדם וטבילה וה"ה לשעיר יוה"כ וכן משמע מתוך פ"ה וי"ל אע"ג דאת בדם וטבילה כו' משמע קצת הטעם ילמוד סתום מן המפורש: מהר"פ ז"ל: י] ושבילה. אלא מהקשא דפר כהן משיח א"כ היכי הדר ולמד פר יוה"כ מיניה הא הוי היקש מן ההיקש תריץ דכיון דפר כהן משיח כתיב בהאי קרא מקשינן פר יוה"כ לפר כהן משיח. מהר"פ: יא] הפר והזה באצבעו: יב] מכדי טבילת אצבע בכלי זה ופחות מכדי טבילת אצבע בכלי זה: יג] בדם ולא קרינן בדם: יד] ביה. דהא יתירא הוא דהא: טו] אתא ולא לענין לעכב הס"ד: טז] בכלל דאפי' את: יז] העלם ס"א כהן משיח: יח] ושבמזבח שיהו מעשי העבודות שוין: יט] לזה. לפסלו: כ] כהן משיח ס"א העלם: כא] שיושוו פר העלם ופר יוה"כ: כב] ואי כשיטת הקונטר' דאיתקש כל: כג] עכו"ם נמי נילף מפר כהן משיח דכתיב בהאי קרא מיהו יש ליישב כו' ת' מהר"פ: כד] מתיבת וגם עד תיבת וכן בס"א מחוק: כה] עי' בהשמטות בסוף המסכת: כו] החטאת דמוקמינן: כז] לר"ת דלעולם לא איתקש:

כח] חדם מן הדם שבענין התם לא מוטבל הכהן אצבעו מן הדם דרש: כט] תיבת באצבעו נמחק: ל] [illegible] מפרש התם למעוטי שיריים: לא] קדמאה כתיב את:

ט] הושוו מעשים למעשים למאי דכתיב בהם. כלומר אע"ג דריבה הזאות בשעיר יוה"כ יותר מפר העלם בין הבדים ואף בפרכת איכא ריבוי [illegible] ילוא מילתיה בעלמא. ע"כ:

הגהות צ"ק [א] צ"ל משוה: [ב] צ"ל משוה: [ג] [illegible] [ד] [illegible] [ה] [illegible] [ו] [illegible]

הגהות הב"ח (א) גמ' [illegible]